

Několik poznámek k novému zákonu o finančních prokuraturách.

Napsal dr. Jaroslav P e k a, president finanční prokuratury v Praze.

O vzniku, důvodech a parlamentním projednávání nového zákona o finančních prokuraturách ze dne 8. června 1933 č. 97 Sb. z. a n. rozepsal jsem se zevrubně ve článku uveřejněném v č. 14/15 roč. XVI. 1933 »Právního obzoru« v Bratislavě. Máť zákon ten význam především pro Slovensko a Podkarpatskou Rus, odklidiv konečně rozšířením starobylého a důležitého institutu finančních prokuratur na obě tyto země resp. zřízením finančních prokuratur v Bratislavě a v Užhorodě vratký a neudržitelný posavadní stav právního zastupování státního a obdobného majetku v obou těchto zemích a zjednav takto v důležitém oboru právním unifikaci v oblasti celého území státního.

Proč tam stav dosavadní byl trvale nemožný a neudržitelný a proč k jeho nápravě bylo třeba reformy zákona, vložil jsem v citovaném článku. Zde bych jen znovu podotkl, že nejen pro zřízení nových finančních prokuratur na území Slovenska a Podkarpatské Rusi, jakožto ú ř a d ů majících podíl na výkonu státního vrchpráví (imperia), ale i pro země historické, v nichž institut finančních prokuratur spočívá na pevném zákonném podkladě (nejv. rozh. ze dne 21. prosince 1850, uveř. výnosem ministerstva financí ze dne 13. srpna 1851, č. 188 ř. z.), bylo třeba formy zákona potud, pokud finančním prokuraturám mělo býti nově a za částečné změny resp. doplnění zákona o nové organizaci veř. správy z r. 1927 svěřeno i právní zastoupení a porada z e m í a o k r e s ů.

Ačkoliv pak podle dosavadního platného stavu zákonného v zemích historických, podle zřejmého znění a obsahu služební instrukce z r. 1898 i podle souhlasné judikatury našeho Nejvyššího i Nejvyššího správního soudu (rozh. nejv. soudu ze dne 7. ledna 1925 č. Rv 1203/04, Vážný č. 4528, a nál. nejv. spr. soudu ze dne 19. prosince 1929 č. 16.319/26 Bohuslav č.

8313) nemůže býti o tom pochybnosti, že finanční prokuratury byly a jsou úřady v užším slova smyslu (něm. »Behörde« a contr. »Amt«), t. j. orgány státního imperia,jevilo se přes to účelným stanovisko toto zákonem znovu zdůrazniti, poněvadž správné toto kritérium v praxi leckdy se zatemňovalo a přehlíželo a ujímal se názor, jako by finanční prokuratury byly prostě »advokátem« státu s prostým a rovným postavením advokáta soukromého.

Tomu zřejmě tak není. Finanční prokuratury ovšem konají státu (a některým jiným subjektům právním) služby čili funkce právních zástupců, a mají v této své funkci podle zákona všecka práva advokáta (§ 3 zák.) — nemají však naopak všechny povinnosti jeho zákonným řádem advokátním neb dokonce pouhými nepsanými stavovskými zvyklostmi jemu ukládané. Naproti tomu mají i při výkonu svých »advokátních« funkcí postavení poněkud odlišné, povahou a zájmy státu atd. jako povinného, zákonného a výlučného »klienta« jejich odůvodněné. Mimo to mají v jistých (zejména nesporných) věcech samostatné právo disposiční, rozhodují i o podáních a žádostech stran. Jsou tedy i svými funkcemi i svou vnitřní strukturou především úřadem státním, a tento jejich ráz byl zákonem znovu zdůrazněn.

Vládní osnova zákona navrhovala, jak známo, původně zastupování zemí i okresů jako obligatorní. Při parlamentárním projednávání této osnovy — nejprve v ústavně-právním výboru senátu — narazilo však toto ustanovení, zejména pokud okresů se týče, na značný odpor se strany některých členů výboru (zejména národnosti německé), a tak došlo na konec ke kompromisu, podle něhož jen zastupování zemí finanční prokuraturou zůstalo obligatorním, kdežto okresům ponecháno na vůli, chtějí-li se tohoto zastupování dovolávati.

Jelikož vládní osnova stanovila také pro subjekty mimo-státní finanční prokuraturou zastupované povinnost zaplatiti finanční prokuraře náklady tohoto zastupování a projevo-vány byly obavy, nezdrazí-li se pak toto proti dosavadnímu honoráři soukromých, místních advokátů o útraty cestovní (neboť místní příslušnost soudní zůstane pro okresy nezměněna), určeno znění příslušného § 8 tak, že náhrada nákladů finanční prokuratury nesmí v těch případech činiti více, nežli

by příslušelo místnímu advokátu, tedy t. zv. útraty substituční.

Toto ustanovení o právním zastupování zemí a event. i okresů jest tedy podstatnou novinkou a rozšířením dosavadní kompetence finančních prokuratur, i sluší vyčkati, do jaké šíře se toto zastupování rozvine, což závisí na tom, jakou měrou se ho zejména okresy budou dovolávat. Účinnost tohoto nového ustanovení nastane podle § 10 l. c. teprve rok po vyhlášení zákona, t. j. dnem 16. června 1934.

Jest samozřejmo, že toto ustanovení dotýká se citelně zájmů těch advokátů, kteří dosud právním zastupováním zemí a okresů byli pověřováni. Na druhé straně však třeba uznati, že jest logickým důsledkem a nutným doplňkem zákona o organizaci politické správy č. 125 z r. 1927, jímž odstraněna dřívější »dvojí kolej« veřejné správy a dřívější svazky územní samosprávy doznaly spojením se státními úřady správními podstatné a pronikavé změny své právní struktury a postaveny přímo pod vedení úředníků a úřadů státních, pokud vůbec nebyly zrušeny (§§ 7 a 9 l. c.). § 9 odst. 1. l. c. zejména také stanoví, že jmění, fondy, majetková práva a závazky dosavadních okresů přecházejí na okresy podle tohoto zákona zřízené — tedy na právní subjekty docela nové, od starých (i obvody) odlišné. Že nejde tu již o »samosprávu« ve starém slova smyslu, zřejmo již i ze složení nových okresních zastupitelstev, jichž členové jsou toliko ze dvou třetin voleni, kdežto plnou třetinu jmenuje ministr vnitra. Obdobně jest tomu tak i u zemí.

Za těchto okolností přiblížily se zajisté orgány země a okresů svým složením, řízením a dohledem i svými zájmy majetkovými tak silně orgánům státu sama, že jevílo se nejen žádoucím, nýbrž přímo logicky nutným, aby mezera zákona ve příčině jejich právního zastupování byla vyplněna ve smyslu shora uvedeném, na což zejména ministerstvo vnitra právem naléhalo.

V zákoně o organizaci politické správy č. 125/27 není o právním zastoupení zemí a nových okresů ustanovení žádného, a tuto zajisté citelnou mezeru zákona bylo třeba doplniti, a to ovšem zase ustanovením zákonným, které tedy nyní pojato do zákona o finančních prokuraturách. Vědomí této mezery ovšem záhy se projevilo, a stal se pokus jaksi jí

čeliti, arci způsobem nejasným a nedostatečným ve věci i ve formě. Jednací řád pro okresní zastupitelstva, publikovaný vládním nařízením ze dne 29. listopadu 1928 č. 190 Sb. z. a n., stanoví totiž v § 8, že »členové okresního zastupitelstva nesmějí za zastupování okresního zastupitelstva ve sporech žádati více, než náhradu skutečně jim vzešlých výloh a nesmějí udíletí právní rady stranám ve sporech proti okresnímu zastupitelstvu«.

Předpis ten tedy patrně má na mysli advokáty, pokud jsou členy okresního zastupitelstva. Ale nehledě k tomu, že předpis ten v první své části vázal tyto advokáty jen potud, pokud chtěli za takových podmínek okresní zastupitelstvo ve sporech zastupovati, což se asi málokdy přihodilo, ve své druhé části pak neměl sankce (kromě snad vyloučení z okresního zastupitelstva) — jest zřejmo, že nemá vůbec jiného významu, než právě jednacího, resp. disciplinárního.

Ve věci nezařídil tedy nic nového, a mělo-li býti hověno změněné právní povaze zemí a okresů a financím jejich ulehčeno, bylo třeba výslovného nového ustanovení o právním jejich zastupování.

Namítáno bylo proti tomu zejména jednak, že přímý, osobní a ústní styk místních činitelů s místním advokátem jest rychlejší a výhodnější, a pak otázka útrat, zejména cestovních. Tato byla vyřízena příslušným ustanovením § 8 l. c. shora dotčeným. Domnělá výhoda ústního osobního styku při nutnosti a bezpečnosti styku písemného jistě jest jen problematická.

Jen z důvodu žádoucího urychlení konečného uzákonění vládní osnovy — naléhavě nutného z jiných příčin zejména pro Slovensko a Podkarpatskou Rus — bylo pro odpor vzniklý při parlamentárním projednávání osnovy zákona na konec upuštěno od zamýšleného obligatorního zastupování i okresů, a dáno těmto jen na vůli, zastupování finanční prokuraturou se dožadovati — a to v důvodné naději, že okresy, přesvědčíce se o výhodnosti a zejména i o láci tohoto zastupování, zakrátko napořád samy o ně budou žádati, takže tím *via facti* bude dosaženo stejného výsledku.

Toto řešení konečně poskytuje i tu výhodu, že tato nová agenda bude se vyvíjeti postupně a nezaválí finanční prokuraturu rázem takovou spoustou nové práce, která by nutně

vyžadovala okamžitého, a to velmi značného rozmnožení personálu jak konceptního, tak kancelářského a manipulačního.

Pokud pak týče se útrat, nepotřebují se zajisté okresy resp. obhájei jejich svobodné volby advokáta ničeho obávati. Bylo sice se strany advokátních komor (pražské a brněnské) ve zvláštních memorandech a protestech tvrzeno, že by zastupování soukromými advokáty (a to prý i státu atd., čímž chtěla býti odůvodňována zbytečnost finančních prokuratur vůbec) nestálo více než asi 1% punkta. Avšak tvrzení toto jest na první pohled nesprávné, poněvadž denní zkušenost ukazuje, že zejména při punktech menších, několikatisícových, útraty i jen s o u d e m přiřčené jsou často vyšší než punktum samo. A tu ještě advokát strany zvítězivší není povinen se spokojiti a zpravidla se nespokojí těmito útratami soudem určenými, nýbrž může požadovati od svého klienta ještě více méně značný doplatek — což finanční prokuratura nečiní a činiti nebude — a dřívější ochrana klientova proti případným nemírným nárokům vlastního advokáta, poskytovaná dvor. dekretem ze dne 4. října 1833 č. 2633 Sb. z. s., resp. čl. V. uvoz. zák. k c. s. ř. popřevratovým zákonem ze dne 28. května 1919 č. 306 Sb. z. a n. byla zrušena. Bylo by zajisté velmi těžko naléztí advokáta, který by na př. spor o 5000 Kč chtěl provéstí — event. ve všech třech instancích — za 1% punkta, t. j. za 50 Kč, a kdyby se i tak mimo nadání stalo, advokátní komora by jej za to citelně potrestala.

Úhrnné punktum všech sporů u všech finančních prokuratur ve státě vedených pohybuje se v posledních letech mezi 400—500 miliony Kč ročně. Čítati z toho pravděpodobný honorář advokátní — i po srážce útrat na odpůrcích dobytých 5% (pěti), jest odhad jistě velmi nízký. Činilo by to 20—25 milionů Kč, a ježto se agenda mimosporná sporné rozsahem a pravděpodobným honorářem asi rovná, celkem 40—50 milionů Kč ročně. Jak jsem ve svém cit. článku na základě účetních závěrek doložil, činí čistý náklad na vsecky finanční prokuratury ve státě jen asi j e d e n m i l i o n Kč ročně. Uvedl jsem tam i výsledky resp. úspěchy sporné agendy prokurturní, pečlivě vedenou statistikou doložené.

Na další v hořejších podáních proti samé instituci finanční prokuratury pronesené námitky a nesprávná tvrzení, svědčící bohužel i o neznalosti její skutečné agendy, jejich

výsledků i služební instrukce, nechci na tomto místě reago-
vati. Jen bych k argumentu o domnělé zbytečnosti finančních
prokuratur vůbec, »poněvadž jich jiné státy také nemají«,
podotkl, že právě naopak téměř všechny okolní a nám blízké
státy (kromě Německa) je mají, tak Rakousko, Maďarsko,
Polsko, Jugoslavie, Itálie a s jistou obměnou i Francie.*) Ale
i kdyby toho nebylo, byl by argument ten ovšem bezcenný.
Jako domnělé absurdum byla také nadhozena otázka pří-
padné kolise mezi zastupováním zemí a okresů a zastupová-
ním státu — ač pouhý pohled do služební instrukce (naříz.
vešk. minist. ze dne 9. března 1898 č. 41 ř. z., § 15 lit. A
odst. 8) poučí, že otázka tato již tam jest řešena, a to tak, že
v případě kolise dvou subjektů právních finanční prokuratu-
rou zastupovaných tato nezastupuje žádného z nich, nýbrž
postará se, aby pro každý byl zřízen příslušným úřadem
správním zástupce zvláštní.

Úprava tato, pro stát jako zřizovatele a vydržovatele
úřadu finanční prokuratury zajisté nepřiměřená a nevýhodná
ponechána jako celá dosavadní služební instrukce, pokud no-
vému zákonu neodporuje, tímto zákonem (§ 9) prozatím
v platnosti. Novou služební instrukci vydá vláda na základě
§ 6 zákona nařízením, a bude v ní otázka tato přesněji a
podrobněji rozřešena, a to zajisté tak, že státu jako přímému
a hlavnímu interestu vyhrazena bude za všech okolností
v takových kollisích přednost, t. j. bezvýhradné a povinné
zastoupení finanční prokuraturou s event. dalším odstupňo-
váním mezi subjekty povinně a nepovinně zastupovanými.

Jestliže nově přiděleným zastupováním zemí a okresů
nastalo značné rozšíření a zatížení beztoho rozsáhlé a univer-
zální agendy finanční prokuratury, byla na druhé straně zase
do jisté míry zúžena dosavadní výlučná její kompetence
tím, že podle § 2 zák. ve věcech knih pozemkových, železnič-
ných a horních zastupují stát ve svém oboru působnosti mini-
sterstva veřejných prací a železnic neb úřady (orgány) jim
podřízené, které k tomu zmocní. O účelnosti a prospěšnosti
tohoto ustanovení mohou se názory různiti. Jakousi pojistkou
proti případným nesnázím neb nepříznivým následkům z něho
plynoucím jest ustanovení odst. 2. § 2 1. c., podle něhož

*) Viz o tom zajímavý článek dr. Fr. Stacha v »Právniku« ze dne
1. října 1933.

i v těchto případech finanční prokuratura převezme zastoupení státu na žádost oněch úřadů (orgánů).

Týž § 2 vyhrazuje pak event. zvláštnímu vládnímu nařízení (nikoliv tedy právě služební instrukci) určití, které úřady (orgány) a pokud zastupují stát ještě v těchto (sc. knihovních) věcech a nebo v jiném soudním řízení, ve kterém není předepsáno zastoupení a dvoakátem (tedy i ve sporech!), samy, a jaká náhrada nákladů řízení v takových případech státu přísluší. I na tyto event. budoucí úpravě vyhrazené případy vztahuje se shora uvedené ustanovení, že na žádost příslušných úřadů (orgánů) finanční prokuratury převezmou jejich zastoupení — stanoví se však zároveň, že takové opatření nemění ustanovení o místní příslušnosti soudní.

Možno-li se s hořejšími zákonem samým stanovenými exempcemi v oboru práva knihovního smířiti, jeví se tyto praesumované event. další exempce, zejména tedy v řízení sporném do 2000 Kč (pokud se týče 5000 Kč), event. však i exekučním, vyrovnacím, konkursním, pro účelné a úspěšné zastupování zájmů státních a také z jiných důvodů povážlivými, a lze snad doufati, že dojde-li k nim vůbec, stane se to jen měrou nejobmezenější a nejopatrnější.

Nechci se tu blíže obíratí otázkou útrat, jichž stanovení zákon vyhrazuje rovněž event. budoucímu vládnímu nařízení, poněvadž právě příslušné úřady (orgány) správní nebudou moci účtovat za své zákroky útraty podle advokátního tarifu, jak náleží finanční prokuratuře podle § 42 c. s. ř. Nechci se také zabývatí otázkou, bylo-li by vhodno zůstavovatí úvaze příslušného úřadu (orgánu), zdali a který spor neb jiný soudní zákrok chce a má podniknouti sám či má-li požádati o něj finanční prokuraturu.

Ale za nejzávažnější důvody, mluvící v zájmu státu i občanstva proti takovým event. dalším exepcím z výlučného zastupování státu finanční prokuraturou, zejména v řízení sporném, pokládám tyto:

Při dosavadní výlučné kompetenci finanční prokuratury soustředují se všecy spory resp. jich vedení jednak u finančních prokuratur, jednak jich rozhodování u věcně příslušného soudu jejich sídla (§ 74 jur. normy). Tato soustředěnost má za následek jednak jednotnost a trvalou zkušeností nabytou

rutinovanost u vedení sporné agendy právníky s advokátní kvalifikací (ze 44 konceptních sil české finanční prokuratury v Praze má 37 advokátní zkoušku) — jednak a hlavně jednotnost a kontinuitu judikatury pražských atd. soudů jako výlučného soudního fora finanční prokuratury ve sporech t. zv. passivních (kde stát atd. jest žalován). Takových sporů bylo na př. r. 1933 u pražské finanční prokuratury celkem 1313 (aktivních, kde stát atd. byl žalobcem 3738). Jelikož odst. 2. § 2 zák. 97/33 pro případné exempce v oboru řízení sporného, tedy pro takovéto spory passivní, — i když je event. převezme finanční prokuratura — stanoví místní soudní příslušnost oněch úřadů (orgánů), pro něž by exempce ty byly stanoveny, bylo by jejich důsledkem roztržnění této, dosud u soudů hlavních měst jako sídel finančních prokuratur soustředěné a tudíž skoro jednotné judikatury, dělené pak na větší počet soudů venkovských, praxe té dosud postrádajících. Platí to zejména o sporech železničních.

Zejména při těchto byly by i důsledky pro strany dráhu žalující nepřijemny. Při dnešní jednotnosti a výlučnosti fora v sídle finanční prokuratury jest každé straně známo, u kterého soudu dráhu má žalovati. Při stanovení místní příslušnosti jednotlivých ředitelstev a jejich obvodu širšímu obecnstvu přesně neznámém, občas se i měnícím, by to předem jasno nebylo, a mělo by tak v zápětí ztížené hledání práva pro občanstvo.

V řízení opravném samozřejmě by nastoupilo povinné zastoupení advokátní (finanční prokuraturou). Bylo by zajisté svrchovaně nepřiměřené a povážlivé, aby spor byl veden různými orgány v základním řízení před první stolicí a v řízení opravném. Finanční prokuratura musila by tu pracovat na základě od ní nepracovaném, event. pochybeném, a přece by za výsledek měla míti odpovědnost.

Dlužno poukázati konečně i na moment hospodárnosti. Za dnešního stavu lze kumulovati intervence u téhož soudu v týž den a v několika věcech týmž úředníkem finanční prokuratury. Při jinakém uspořádání dostavovaly by se případy, kdy by se u soudu setkávali — zbytečně a za vyloženého plýtvání časem a nákladem — d v a zástupci státu.

Věcná přípustnost a vhodnost takových exempcí v řízení sporném by se tedy obmezovala vlastně nejvýše na řízení ve

věcech nepatrných (do 300 Kč), a to jen, abstrahuje-li se od otázky útrat, a jen pokud jde o spory aktivní (kde stát žaluje).

Tím, a pokud jde o (rovněž ovšem jen bagatelní) spory passivní (kde stát je žalován), na základě prostých plných mocí finanční prokuratury, ať individuálních, ať generálních, dalo by se stejně dosíci účelu snad zamýšleného, totiž intenzivnějšího a přímého zaměstnání právníků železničních v agendě procesní bez újmy závažných zájmů státních.

*

V souvislosti s novým zákonem o finančních prokuraturách přišla na přetřes i otázka zastoupení státu před soudy cizozemskými.

Ze zásady suverenity každého nezávislého státu plyne, že nepodléhá jurisdikci státu cizího, ač-li se jí sám dobrovolně nepodrobí. Tak tomu bude z důvodů účelnosti při sporech t. zv. aktivních, totiž těch, kde stát vystupuje jako žalobce ve státě cizím proti příslušníku tamnímu event. i vlastnímu. Ve sporech t. zv. passivních, totiž tehdy, když stát jest u cizího soudu žalován, jakož i v jiném řízení soudním, pokud snad nejde o majetek nemovitý v cizině ležící, dlužno se stanoviska suverenity vlastního státu odmítnouti pravomoc cizího soudu.

Podle vnitrozemského zákonodárství čl. státu jest zákonným a výlučným zástupcem tohoto státu před soudy finanční prokuratura — k přímému (vlastnímu) jednání či vystupování ovšem jen před soudy vnitrozemskými, poněvadž podle téže zásady suverenity každý stát, i náš, vylučuje cizozemské zástupce ze zastupování resp. vystupování (jednání) před svými soudy.

Při tom dlužno uvážiti, že finanční prokuratura, třeba se jmenuje »zástupcem« čl. státu a má všecka »práva« advokáta, není vlastně pouhým právním zástupcem čl. státu, nýbrž jakožto zákonem organisovaný státní úřad přímo jeho reprezentantem. Nejvyšší soud v cit. rozhodnutí ze dne 7. ledna 1925 č. Rv 1203/04, Vážný č. 4528, se zevrubným odůvodněním výslovně prohlásil, že »finanční prokuratury jsou řádným článkem v organisaci státní, jehož zákonnou existenci a pravomoc nikdo, ani soukromník, ani některý

orgán státní správy sám přehlížeti nesmí«. Tomuto názoru dostalo se novým zákonem o finančních prokuraturách ze dne 8. června 1933 č. 97 Sb. z. a n. další zákonné sankce.

Sluší tedy, pokud jde o soudy cizozemské, rozeznávati právo čsl. stát zastupovati, resp. reprezentovati — jež jako čsl. zákonodárstvím stanovené musí uznávati i soudy cizozemské — a právo před cizozemskými soudy vystupovati, t. j. přímo jednati.

Finanční prokuratura tudíž (a k vůli jednotnosti nejlépe jen pražská) podává u cizozemských soudů, kde čsl. stát z důvodů jakýchkoli se k tomu a tedy k podstoupení jurisdikce cizího státu odhodlá, žaloby event. jiné návrhy — ovšem vzhledem k nepřipouštění zahraničních právních zástupců neb úřadů k jednání před soudy prostřednictvím tamního advokáta, kterého jí zastupitelský úřad čsl. doporučí a který také jejím jménem a podle jejích poukazů bude u líčení atd. soudních intervenovati. Není-li podle cizozemského zákonodárství k některým takovým žalobám neb zákrokům soudním třeba advokáta, může býti k nim finanční prokuraturou zmocněn i konsulát, resp. některý jeho úředník.

Dovolává-li se však někdo proti čsl. státu jurisdikce cizího soudu a pokusil-li by se tento soud příslušné doručení (žaloby, předvolání a p.) dodati snad čsl. úřadu zastupitelskému v cizině (ať diplomatickému, ať konsulárnímu), bude patrně nutno, aby tento jednak doručení to přijati odepřel s poukazem na to, že suverenní čsl. stát tamní jurisdikci nepodléhá a ostatně jeho legálním a pro doručení povolaným reprezentantem před soudy jest finanční prokuratura (v Praze) — v Německu zejména s odkazem na čl. 5 smlouvy mezi Československem a Německem o právní pomoci ze dne 20. ledna 1922 č. 130 Sb. z. a n. z r. 1924 — jednak ale cestou diplomatickou (verbální notou) se obrátil na tamní (cizozemské) ministerstvo zahraničí se žádostí, aby tamní soud o nepřipustnosti zkoušeného doručování poučila. Event. může čsl. zastupitelský úřad zpravit hned o věci i finanční prokuraturu v Praze, doporučuje jí zároveň i vhodného cizozemského (svého) advokáta pro případná další opatření. Plnou moc tomuto vydávala by ve všech případech jen finanční prokuratura.

Otázka tato zaměstnávala přirozeně především minister-

stvo věcí zahraničních, jež se v této věci obrátilo o dobré zdání i na ministerstvo spravedlnosti. Toto dalo na uváženou, neměla-li by býti jednotlivá ministerstva sama a přímo pověřena přijímati doručení cizozemských soudů a zřizovati si tam procesní zmocněnce.

Námět tento byl by dojistá vhodný, kdyby právě čsl. stát neměl nejen pro své právní zastoupení, nýbrž přímo i representaci před soudy zvláštní, svým vlastním zákonodárstvím stanovený úřad, t. j. finanční prokuraturu.

Námět tento byl by dojistá vhodný, kdyby právě zastupovací vztahuje se jen na tuzemské soudy, poněvadž nový zákon o finančních prokuraturách č. 97/33 o soudech cizozemských nemluví. Právě proto, že tu zákon nerozeznává, nutno podle staré paroemie: ubi lex non distinguit nec nostrum est distinguere souditi, že tím zákon vyjádřil právo (a odpovídající tomu povinnost) finanční prokuratury v úbec stát před soudy, t. j. před všemi, tedy i cizozemskými, zastupovati — před těmito ovšem jen potud a tím způsobem, jak to cizozemské zákonodárství dopouští.

Nemělo by také smyslu a nebylo by účelné zaváděti v tom směru nějakou duplicitu právního řádu. Stát svěřuje svoje právní zastoupení před soudy zvláštnímu k tomu odborně kvalifikovanému orgánu svému, zajisté nemá praktické potřeby a zájmu, aby vylučoval tento svůj orgán ze stejné funkce i před soudy cizozemskými. Finanční prokuratura jako processuálně zkušený zástupce státu před soudy tuzemskými zajisté bude i vhodnějším informátorem resp. instruktorem cizozemského advokáta jako svého substituta před cizozemským soudem, než by jím mohl býti kterýkoli úřad správní — jenž ovšem, jako ve sporech tuzemských, zůstane vždy dominus litis, jehož pokyny se finanční prokuratura bude řídit.

Že finanční prokuratura jest zákonným zástupcem a representantem čsl. státu před soudy v úbec, musí cizozemské soudy podle stavu čsl. zákonodárství uznati a jí substituované advokáty svého území k jednání připustiti.

Tato kompetence finanční prokuratury, a to k vůli jasnosti a jednotnosti výhradně pražské (podle sídla ústředních úřadů čsl.), musí ovšem býti cestou diplomatickou cizím stá-

tům oznámena, aby prostřednictvím svých ministerstev spravedlnosti své soudy o tom uvědomily.

Že znění zákona č. 97/33 tomu není na odpor, bylo již shora uvedeno. Opak zajisté neplyne z ustanovení § 4 odst. 1. l. c., »že finální prokuratury jsou oprávněny jednati před soudy a úřady v celém státním území« — neboť ustanovení to pořádá toliko hranice místní příslušnosti m e z i j e d n o t l i v ý m i p r o k u r a t u r a m i, kterých, jak známo, jest ve státě několik — a to nemá s otázkou, o niž jde, co činiti, neznamená to, že by finanční prokuratura mimo toto státní území stát neměla či nemohla zastupovati.

Hořejší vývody týkají se ovšem a samozřejmě toliko řádných (pravidelných) soudů cizozemských. Pokud jde o soudy mimořádné (smírčí, rozhodčí, mezinárodní a p.), má každé ministerstvo toho vůli, dáti se při nich zastupovati způsobem jakýmkoli, třeba tedy i vlastním úředníkem, jak opětně již se stalo.

Právní kvalifikace kartelů nižšího řádu v mezinárodním právu soukromém.

Doc. Dr. Rudolf H y n i e.

K uzavření kartelových dohod, jež mají určitý vztah k cizině — a to jsou právě ty, s nimiž jediné se v mezinárodním právu soukromém setkáváme — dochází v moderním hospodářském životě poměrně velmi hojně. Je to především tenkrát, když v příslušné kartelové úmluvě sjednává se účastenství osob aneb podniků r ů z n é státní příslušnosti. Patří sem však i kartelové dohody účastníků (osob či podniků) j e d i n é státní příslušnosti, jestliže kartelování směřuje nejen k ovládnutí trhu domácího, nýbrž i trhu zahraničního, resp. jediné tohoto. V prvním případě — u kartelů mezinárodně složených — máme co činiti s kartelovými úmluvami m e z i n á r o d n í m i, v druhém — s kartelovými úmluvami z a h r a n i č n í m i.

Spadají tudíž do kompetence mezinárodního práva soukromého jak kartely mezinárodní, tak i kartely n a c i o n á l n í, arci původu cizího. Pojmově — jak známo — nikterak se jedny od druhých neliší. Jak při kartelech mezi-